

Osbern om kampene ved Lissabon, 1148

Det 2. Korstog omfattede ikke kun kampe i Det Hellige Land, men blev ligeledes sat i forbindelse med de fortsatte forsøg på at generobre Den iberiske halvø fra muslimerne. Under Det 2. Korstog lykkedes det bl.a. at tilbageerobre Lissabon. *De expugnatione Lyxbonensi* ("Historien om Erobringen af Lissabon") er en førstehåndskilde til historien om belejringen og erobringen i 1147-1148 af Lissabon. Beretningen er skrevet af en anglo-normannisk feltpræst kaldet Osbern, der tilhørte en hærgruppe af korsfarere fra East Anglia, der var anført af ridderen Hervey af Glanvill.

- 10 [Osbern gengiver i sit værk flere taler fra de førende deltagere korstoget, bl.a. biskoppen af Porto, Pedro Pitões, der i 1140 havde oplevet, hvordan hans egen kirke, Santa Maria katedralen, var blevet angrebet og hærget af muslimer. Før angrebet på Lissabon, holdt en ærkebiskop João af Bragga ifølge Osbern en tale rettet både til de muslimske fjender og korsfarerhæren, hvor han bl.a. citeres for følgende:] Det er ikke syndigt i sig selv at føre krig, men at føre krig for plyndringens skyld er derimod syndigt. [...]

- 15 Gid fredens og kærlighedens Gud måtte fjerne vildfarelsens slør fra jeres [muslimernes] hjerter og omvende jer til ham. [...] Vi er, om I vil, kommet her til denne by, som er i jeres besiddelse, ikke for at undertvinge jer og fortrænge og plyndre jer. For de kristne fastholder venligt princippet om, at man ikke skal begære andres ejendom, selvom man søger sin egens sags fremme. Vi forlanger, at denne bys menighed skal være under vor lov, og hvis en naturlig retsfølelse havde haft nogen gang på jorden hos jer, så ville I frivilligt drage tilbage med jeres bagage, penge og gods og kvinder og børn til det muslimske land, hvorfra I kom og lade os være i fred. Men vi ved udmærket godt, at I kun ville gøre noget sådant ufrivilligt og som et resultat af magtanvendelse. Men vi anmoder jer om at overveje en frivillig tilbagetrækning, for hvis I frivilligt går ind på vore krav, har I allerede undsluppet det værste af dem. For I ved ikke, hvordan der ellers kunne blive fred mellem os, eftersom det land, der i begyndelsen var blevet fordelt, nu mangler sin retmæssige ejermænd. I muslimer og moabitter¹ har uretfærdigt erobret Lusitanias rige² fra jeres konge og fra vores. Siden dengang og indtil nu har der været plyndringer af byer, landsbyer og af utallige kirker og det fortsætter stadigvæk. På den ene side i denne kamp er jeres lenslydighed og på den anden side er selve det menneskelige fællesskab blevet krænket.

- I behersker uretfærdigt vore byer og vore lande – og i tre hundrede og otteoghalvtreds år har I behersket dem – som før var holdt af de kristne; kristne, som ikke blev omvendt til deres religion af undertrykkelsens sværd, men som af ordets forkyndelse blev omvendt til at være Guds sønner, under vor apostel Jakob og hans disciple og efterfølgere; Donatus, Torquatus, Secundus, Indalecius, Euphrasius, Ctesiphon, Victorius, Pelagius og mange mænd af apostolisk udmærkelse. Et vidnesbyrd herom er da også blodet af de martyrer, som i netop denne by blev udgydt for Kristi navn under Dacian, den romerske prins, og det vil sige martyrerne Maxima, Verissimus, og Jomfruen Julia. [...] Et andet vidnesbyrd herom er de synlige tegn i byerne på ruiner af kirker. Men siden I nu har behersket byen i lang tid, efter at jeres folk havde spredt sig og uophørligt erobret lande, så udviser vi nu en usædvanlig velvilje over for jer: overgiv blot i 40 vore hænder jeres befæstede borg og hver af jer må beholde jeres friheder, som i hidtil har haft,

¹ Moabitter: et andet navn for arabere eller saracenere

² D.v.s. Portugal

for vi ønsker ikke at fordrive jer fra gamle steder. Lad hver især leve i overensstemmelse med sine egne traditioner, medmindre nogle af jer frivilligt skulle tilslutte jer Guds kirke. [...]

5 [Til sidst og efter Lissabons erobring af korsfarerne giver biskoppen udtryk for disse tanker i forhold til muslimerne:] Vi iagttager nu, men vi forstår ikke den guddommelige straf, som er påført fjenden, men lad os også overveje vor egen samvittigheds urenhed og besmittelse og lad os med åndens frygt og anger sige til Gud; 'Det er nok, træk din hånd tilbage!'³. Det er sandelig nok, at du så vidt har kæmpet for os imod dem. Men, hvis det er muligt, så lad deres sorg blive til glæde; for 'at de må kende dig, den eneste sande Gud, og ham, du har udsendt, Jesus Kristus'⁴, selv din Søn, som lever og regerer i al evighed. Amen.⁵

10

De expugnatione Lyxbonensi oversat af M. Pihl efter C. Wendell David (red.): *De Expugnatione Lyxbonensi – The Conquest of Lisbon*, New York (1976), s.115-119, 185

15

³ Første Krønikebog 21:15

⁴ Johannesevangeliet 17:3

⁵ Osberns beretning kan ikke regnes for en ordret gengivelse af, hvad biskoppen har sagt, men den illustrerer korstogstanken og højmiddelalderens opfattelse af korstogsbevægelsen som en retfærdig reaktion på flere hundrede års muslimsk erobring af kristne lande.